

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.022.03.2015
P/15/053

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05
lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/053 – Działania organów gmin na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Alicja Szczepaniak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 96976 z dnia 23 września 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Przywidzu
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Zimakowski, Wójt Gminy Przywidz (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2013-2015¹ na terenie Gminy Przywidz wybudowano 22,06 km sieci kanalizacji sanitarnej, a na dzień rozpoczęcia kontroli² z kanalizacji korzystały 2315 osoby, tj. 68,5% z 3381 wszystkich mieszkańców aglomeracji.

Gmina rzetelnie oszacowała planowany do uzyskania w latach 2007-2015 wzrost liczby użytkowników projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej (o 1575 mieszkańców, co miało dać 85,8% równoważnej liczby mieszkańców korzystających z sieci), w tym na etapie wnioskowania o środki z Unii Europejskiej na budowę sieci. Rzeczywiście przyłączone nieruchomości zamieszkiwało 644 mieszkańców (41% planu) i wydatkowano 6 016 015 zł (75% planu). Osiągnięcie założeń planu do końca 2015 r. uniemożliwił głównie brak nowej oczyszczalni ścieków, która to inwestycja została zaprojektowana na lata następne.

Pracownicy Urzędu wielokrotnie kontrolowali wykonywanie przez właścicieli nieruchomości obowiązków w zakresie wywozu nieczystości z nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej, efektem czego było pobudzenie niektórych właścicieli nieruchomości do podłączenia ich do sieci kanalizacji sanitarnej.

Ponadto w Gminie realizowano działania informacyjno-edukacyjne dla zwiększenia liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.

Działania Wójta Gminy na rzecz zwiększenia liczby użytkowników tej sieci nie obejmowały działań administracyjnych zmierzających do wyegzekwowania od właścicieli nieruchomości obowiązku przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i wydawania w tym zakresie decyzji, pomimo wymogu wynikającego z art. 5 ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (dalej: „u.c.p.g.”) Tylko

¹ Do dnia zakończenia kontroli, tj. do 20 listopada 2015 r.

² 24 września 2015 r.

w jednym przypadku z 14 tego wymagających Wójt wydał decyzję administracyjną wobec właściciela nieruchomości.

Ponadto stwierdzone przez NIK nieprawidłowości dotyczyły:

- nie sprawowania w sposób właściwy nadzoru nad realizacją przez właścicieli nieruchomości obowiązku przyłączenia ich do istniejącej sieci kanalizacji, o którym mowa w art. 5 ust. 6 u.c.p.g., ponieważ w Urzędzie nie posiadano pełnej informacji o nieruchomościach, których właściciele byli zobowiązani do przyłączenia ich do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, co m.in. utrudniało ocenę stanu realizacji przez właścicieli nieruchomości obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy,
- braku kompletnej wiedzy dotyczącej gospodarki ściekowej poszczególnych nieruchomości, co skutkowało m.in. niepełnymi danymi w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, a także błędnymi danymi nt. przyłączonych nieruchomości,
- nie przypisania formalnego zadań z zakresu planowania i zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników w dokumentach organizacyjnych Urzędu (Regulaminie organizacyjnym Urzędu, zakresach czynności pracowników),
- wykazania w sprawozdaniach z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków (dalej: „KPOŚK”) za 2012, 2013 i 2014 r., złożonych Marszałkowi Województwa Pomorskiego na podstawie art. 43 ust. 3c ustawy Prawo wodne³, błędnych danych dotyczących m.in.: liczby mieszkańców aglomeracji, przydomowych oczyszczalni ścieków i równoważnej liczby mieszkańców (dalej: „RLM”).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Oszacowanie planowanego do uzyskania w gminie wzrostu liczby użytkowników projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

1.1. Na podstawie § 1 Rozporządzenie Nr 10/2007 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 marca 2007 r. wyznaczona została aglomeracja Przywidz z oczyszczalnią w Przywidzu, której obszar obejmuje położone w gminie Przywidz miejscowości: Przywidz, Gromadzin, Piekło Dolne, Trzepowo, Pomlewo, Jodłowno, Marszewska Góra. W tym czasie w granicach aglomeracji z sieci kanalizacyjnej o długości 8,3 km korzystało 1644 stałych mieszkańców i ok. 400 turystów.

(dowód: akta kontroli str. 4-10)

Dla aglomeracji na lata 2007-2015 zaplanowano budowę 35 km sieci kanalizacyjnej, których dodatkowo miała objąć 1270 mieszkańców i ok. 600 turystów.

(dowód: akta kontroli str. 10)

³ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2015 r., poz. 469), dalej: „ustawa Prawo wodne”.

Przy kalkulacji bilansu ścieków w 2007 r. dla poszczególnych miejscowości⁴ i dla aglomeracji Przywidz przyjęto liczbę mieszkańców (wg stanu z 2006 r.⁵) 2913, w tym: Przywidz 1644, Trzepowo 277, Piekło Dolne 111, Gromadzin 107, Marszewska Góra 101, Pomlewo 447 i Jodłowno 226.

(dowód: akta kontroli str. 11-19)

Wg stanu na dzień 31.12.2006 r. łączna liczba mieszkańców w ewidencji ludności dla miejscowości objętych aglomeracją Przywidz wyniosła 2954⁶ i była wyższa od wskazanej w koncepcji technicznej o 14,1%.

(dowód: akta kontroli str. 20)

W sprawie różnic w liczbie mieszkańców Wójt wyjaśnił, że została ona wyliczona z systemu ewidencji ludności wg stanu na dzień pozyskania informacji przez podmiot wykonujący koncepcję techniczną. Bezpośredni wpływ na stan liczby mieszkańców aglomeracji miała również uchwała nr III/15/2006 Rady Gminy Przywidz z dnia 13 grudnia 2006 r., na podstawie której miejscowość Katarynki (znajdująca się dotychczas poza aglomeracją) została włączona jako „ulica Katarynki” w skład Przywidza.

(dowód: akta kontroli str. 22)

W koncepcji technicznej z 2007 r. podano perspektywę wzrostu procentowego liczby mieszkańców dla poszczególnych miejscowości. Dla wszystkich miejscowości wyniosła ona 10%, z wyjątkiem Pomlewa - 15%, co docelowo miało dać 3205 mieszkańców aglomeracji Przywidz.

(dowód: akta kontroli str. 19)

Wg Wójta źródłem prognoz 10% wzrostu liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości była analiza danych z systemu ewidencji ludności Urzędu. Bezpośredni związek z zakładaną 15% perspektywą przyrostu liczby mieszkańców Pomlewa miało uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod budownictwo mieszkaniowe.

(dowód: akta kontroli str. 23)

Wg stanu na dzień 25.09.2015 r. łączna liczba mieszkańców w ewidencji ludności dla miejscowości objętych aglomeracją Przywidz wyniosła 3136⁷ i była wyższa od zaplanowanej na koniec 2015 r. o 69 osób (2,2%).

Aglomeracja Przywidz jest kanalizowana w trzech etapach: etap I – miejscowość Pomlewo, etap II – Borowina, Trzepowo i etap III – Gromadzin, Marszewska Góra, Jodłowno.

(dowód: akta kontroli str. 25)

- 1.2. Od 2007 r. do zakończenia kontroli Gmina Przywidz zrealizowała jeden projekt na budowę kanalizacji sanitarnej realizowany z wykorzystaniem dotacji unijnych. We wniosku z dnia 25.01.2011 r. o przyznanie pomocy w ramach działania 321 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na „Budowę kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Przywidz – Etap I, miejscowość Pomlewo” wskazano 524 mieszkańców zamieszkujących obszar realizacji operacji. Wszystkie te osoby korzystały z kanalizacji zagrodowej.

⁴ Źródło: „Uporządkowanie gospodarki kanalizacyjnej aglomeracji Przywidz” Koncepcja Techniczna

⁵ Zapis z opracowania.

⁶ Przywidz 1682, Trzepowo 276, Piekło Dolne 107, Gromadzin 109, Marszewska Góra 93, Pomlewo 452 i Jodłowno 235.

⁷ Przywidz 1702, Trzepowo 273, Piekło Dolne 130, Gromadzin 95, Marszewska Góra 92, Pomlewo 603 i Jodłowno 241.

Na etapie wnioskowania o środki nie zakładano uzyskania efektu ekologicznego (tj. wzrostu liczby użytkowników korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej). Wykazano jedynie liczbę osób zamieszkujących obszar objęty planowaną inwestycją; wartości takich nie wskazano również w umowie jak i w sprawozdaniu końcowym z realizacji zadania.

(dowód: akta kontroli str. 26-41)

Wg ewidencji ludności na 31.12.2010 r. Pomlewo zamieszkiwało 532 mieszkańców, w tym: 526 na pobyt stały i 6 na pobyt czasowy.

Wg stanu na 31.12.2013 r., tj. przed ostatecznym rozliczeniem projektu Pomlewo zamieszkiwało 570 mieszkańców (o 7% więcej niż planowano), w tym 565 na pobyt stały i 6 na pobyt czasowy.

(dowód: akta kontroli str. 42-43)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁸ oszacowanie przez Urząd planowanego wzrostu liczby użytkowników projektowanych sieci kanalizacji sanitarnej.

2. Identyfikacja nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz mieszkańców i innych użytkowników tych nieruchomości, którzy powinni korzystać z tej sieci.

Opis stanu faktycznego

Na dzień rozpoczęcia kontroli NIK Urząd zidentyfikował 428 nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia ich do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. W aglomeracji było 414 nieruchomości podłączonych i 14 niepodłączonych do sieci. Poprawne dane zostały ustalone podczas kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 44)

Pracownicy Urzędu identyfikowali nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia ich do sieci kanalizacji sanitarnej poprzez:

- analizę geodezyjnego pomiaru powykonawczego wybudowanej kanalizacji sanitarnej,
- analizę aktualnych danych ujawnionych w ewidencji gruntów i budynków (mapa uzbrojenia terenu) prowadzonej za pomocą systemu Web-Ewid przez Starostę Powiatu Gdańskiego,
- program dropbox, który jest bezpośrednio powiązany z ewidencją zrzutu w gminnej oczyszczalni ścieków w Przywidzu nieczystości ciekłych z taboru asenizacyjnego od właścicieli nieruchomości posiadających własne zbiorniki bezodpływowe,
- wizję pracownika Urzędu w terenie.

(dowód: akta kontroli str. 46)

W Urzędzie prowadzona była Ewidencja zbiorników bezodpływowych i Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków, wymaganych na podstawie art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 u.c.p.g.

(dowód: akta kontroli str. 47-50)

⁸ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Urząd dysponował umowami oraz sprawozdaniami podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych.

(dowód: akta kontroli str. 51-58)

Liczba kontroli zbiorników bezodpływowych przeprowadzonych przez pracowników Urzędu w badanym okresie wyniosła 131.

(dowód: akta kontroli str. 59-60)

Urząd Gminy Przywidz nie posiadał deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, gdyż zajmuje się tym Związek Gmin Wierzyca w Starogardzie Gdańskim, przez co identyfikowanie nieruchomości do podłączenia mogło być utrudnione.

(dowód: akta kontroli str. 61)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzone w Urzędzie ewidencje przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych były nierzetelne.

Na podstawie informacji uzyskanej ze Starostwa Powiatowego w Gdańsku ustalono, że od 2004 r. na podstawie art.30 ust.1 pkt 1 Prawa budowlanego⁹, złożono w Starostwie 48 zgłoszeń budowy oczyszczalni ścieków o przepustowości do 7,5 m³. Tymczasem w ewidencji Urzędu odnotowano 37 oczyszczalni. Wg wyjaśnień Inspektora ds. komunalnych w Urzędzie nie ujęto 36 spośród nieruchomości wymienionych przez Starostwo, co łącznie daje 73 nieruchomości z przydomowymi oczyszczalniami ścieków na terenie gminy Przywidz. Oznacza to, że różnice w ewidencji tego typu oczyszczalni (o 25 więcej niż podało Starostwo) występują nie tylko w Gminie.

Inspektor ds. komunalnych wyjaśniła, że rozbieżności powstają w wyniku nie zgłoszenia faktu zakończenia budowy przedmiotowych oczyszczalni przez właścicieli nieruchomości oraz braku informacji/wykazu ze Starostwa jako organu architektoniczno-budowlanego.

Spośród 36 nieruchomości nieujętych w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków, trzy znajdowały się w ewidencji zbiorników bezodpływowych i jedna wśród przyłączonych do gminnej sieci kanalizacyjnej. Urząd nie posiadał informacji nt. metody odbioru ścieków od pozostałych 32 nieruchomości.

Ponadto wg stanu na dzień rozpoczęcia kontroli NIK, w ewidencji Urzędu odnotowano 374 zbiorniki bezodpływowe.

Inspektor ds. komunalnych wyjaśniła, że gminna ewidencja zbiorników bezodpływowych oparta jest na sprawozdaniach kwartalnych firm posiadających koncesje na odbiór nieczystości ciekłych z terenu gminy Przywidz. Właściciele wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków nie rozwiązują pisemnie umów na odbiór nieczystości i dlatego też nie są wykreślani z ewidencji zbiorników bezodpływowych.

Zdaniem NIK, powyższe fakty potwierdzają niepełną wiedzę Urzędu nt. sytuacji w gospodarce ściekowej poszczególnych nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 79-86)

⁹ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane – Dz.U. z 2013 r., poz. 1409 z późn. zm.

2. Na wykazie działań Urzędu wobec 25 właścicieli niepodłączonych nieruchomości, zestawionych na prośbę NIK, znalazło się jedynie 14 właścicieli nieruchomości. Różnica w liczbie nieruchomości w obu dokumentach (sporządzonych na ten sam dzień¹⁰), spowodowana była niedokładnym przeanalizowaniem dokumentów (rejestr umów oraz informacji z systemu WebEwid) przez Inspektora ds. komunalnych. Po przeprowadzeniu dokładniejszej analizy, pracownik uzyskał dane potwierdzające, że właściciele 11 nieruchomości przyłączyli je do kanalizacji sanitarnej.

Oznacza to, że ewidencja podłączonych nieruchomości do kanalizacji sanitarnej była nierzetelna.

(dowód: akta kontroli str. 87-90)

3. Przeprowadzone szczegółowe badanie losowo wybranych odcinków ulic z istniejącą siecią kanalizacji sanitarnej ujawniły dwie nieruchomości (dziewięciu mieszkańców), których właściciele byli zobowiązani do podłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, a które nie widniały jako podłączone w ewidencji Urzędu. Na skutek wyjaśniania sprawy przez Inspektora ds. komunalnych okazało się, że nieruchomości te są podłączone do sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 61-79)

Wg wyjaśnień Inspektora ds. komunalnych pomyłka ta wynikała z braku zawarcia umów pomiędzy właścicielami nieruchomości a Gminą Przywidz na odprowadzanie ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 91-92 i 146-147)

Zdaniem NIK jest to kolejny fakt, który potwierdza niepełną wiedzę Urzędu nt. sytuacji w gospodarce ściekowej poszczególnych nieruchomości i niepełną kompletność danych w tym zakresie.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia działania Urzędu w zakresie identyfikacji nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej jako niewystarczające.

3. Działania informacyjno-edukacyjne dla zwiększenia w gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

W Priorytecie 10 „Programu ochrony środowiska dla Gminy Przywidz na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019”, pn. zarządzanie środowiskiem i edukacja ekologiczna społeczeństwa, podano m.in.: prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych (np. spotkania, prelekcje, szkolenia). Dla tego Priorytetu nie określono środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 93-101)

Realizowany przez Gminę projekt PROW nie przewidywał działań informacyjno-edukacyjnych.

¹⁰ 25 września 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 26-41)

Pomimo braku planu takich działań, Gmina z wykorzystaniem środków własnych (7049,2 zł): umieściła informacje dot. kanalizacji ściekowej na stronie Urzędu i w biuletynie (1000 egz.) oraz wysłała do właścicieli nieruchomości powiadomienia tradycyjną pocztą za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Ponadto Wójt Gminy Przywidz inicjował spotkania z mieszkańcami w sprawie budowy kanalizacji sanitarnej oraz wystosowywał komunikaty/prośby do mieszkańców o prawidłowe korzystanie z kanalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 102-105)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zakresie prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych dla zwiększenia w Gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanych sieci kanalizacji sanitarnej.

4. Działania na rzecz zapewnienia dofinansowania realizacji podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

W Gminie Przywidz nie zapewniono dofinansowania podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej ze środków pochodzących z wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych.

Gmina nie ustaliła zasad udzielania dotacji celowych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Nie zapewniła też możliwości dofinansowania zadań związanych z podłączeniem budynków do sieci kanalizacji sanitarnej z funduszy ekologicznych lub innych źródeł zewnętrznych.

Wójt wyjaśnił, że wynikało to z przepisu art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r., poz. 139), zgodnie z którym realizację budowy przyłączy do sieci zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci.

Wójt dodał, że Gmina Przywidz nie zapewniła możliwości dofinansowania zadań z funduszy ekologicznych lub innych źródeł zewnętrznych, gdyż przyczyna ekonomiczna braku przyłączenia sieci kanalizacyjnej jest na terenie Gminy marginalna. Trudna sytuacja materialna jest incydentalnie przyczyną braku przyłączenia do sieci.

W badanym okresie nie wpłynął żaden pisemny wniosek o pomoc w sfinansowaniu przyłączenia do sieci do Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 106-110)

Ocena cząstkowa

W Urzędzie nie podejmowano działań na rzecz zapewnienia dofinansowania realizacji podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej.

5. Egzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

Wobec właścicieli 14 nieprzyłączonych na dzień rozpoczęcia kontroli NIK nieruchomości, Wójt podjął następujące działania:

- w okresie od 27 maja do 6 października 2014 r. do wszystkich 14¹¹ przekazał zawiadomienie o obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej,
- w jednym przypadku (obowiązek przyłączenia z 2002 r.) pracownicy Urzędu dodatkowo zawiadomili właściciela o zgromadzeniu dokumentacji niezbędnej do wydania decyzji po deklaracji właściciela o trwaniu prac przyłączeniowych¹²;
- w jednym przypadku (obowiązek przyłączenia z 2003 r.) Wójt w dniu 16.07.2015 r. wydał decyzję nakazującą wykonanie obowiązku przyłączenia się do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, w ramach sprawowanego nadzoru, o którym mowa w art. 5 ust. 6 u.c.p.g.; przyczyną wydania tej decyzji był fakt, że właściciel nie opróżniał systematycznie zbiornika bezodpływowego; wszczęte postępowanie administracyjne prowadzone było zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa; następnie wysłano do właściciela upomnienie (07.09.2015 r.) i postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia (24.09.2015 r.)¹³.

(dowód: akta kontroli str. 87-90)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Wójt w sposób niewystarczający sprawował nadzór (art. 5 ust. 6 u.c.p.g.) nad realizacją przez właścicieli nieruchomości obowiązku określonego w art. 5 ust.1 pkt 2 u.c.p.g., czego następstwem było niewydawanie (poza jednym przypadkiem) decyzji, o których mowa w art. 5 ust. 7 ustawy.

Wójt wyjaśnił, że wobec właścicieli nieruchomości, którzy odmówili podłączenia posesji do sieci kanalizacji przeprowadzono sześć kontroli stanu technicznego zbiorników oraz systematyczności wywozów. W większości przypadków kontrole wykazały nieprawidłowości i właściciele niezwłocznie podłączyli się do kanalizacji.

W ocenie NIK, przedstawione przez Wójta Gminy okoliczności nie stanowią przesłanki odstąpienia od wykonania ustawowego obowiązku.

W dniu 14.10.2015 r. Wójt poinformował o wszczęciu postępowania administracyjnego zmierzającego do spowodowania przyłączeń pozostałych nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 111-112 i 155-156)

Ocena cząstkowa

Egzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej było niewystarczające.

¹¹ 12 właścicieli miało obowiązek przyłączenia z 2013 r., jeden z 2002 r. i jeden z 2003 r.

¹² ze względu na brak przyłączenia, w trakcie trwania niniejszej kontroli NIK w dniu 22.10.2015 r. Wójt wydał decyzję nakazującą właścicielowi przyłączenie się do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

¹³ Sprawa trafiła do Samorządowego Kolegium Odwoławczego.

6. Osiągnięcie zaplanowanego w gminie wzrostu liczby mieszkańców i innych użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz działania organizacyjne podjęte w tym celu.

Opis stanu faktycznego

6.1. Wójt wskazał, że komórką realizującą zadania z zakresu planowania i zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników jest Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej (dalej: „Referat”). W Regulaminie organizacyjnym Urzędu Gminy Przywidz (dalej: „Regulamin”) wskazano, że Referat był m.in. odpowiedzialny za zadania w zakresie ochrony środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 113-127)

6.2. W Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych podano RLM aglomeracji Przywidz 3000, liczbę mieszkańców korzystających z kanalizacji (stan na 31.12.2006 r.) 913, RLM korzystających z sieci kanalizacji 999.

Do końca 2015 r. zaplanowano przyrost o 1575 mieszkańców korzystających z systemu kanalizacji (łącznie 2488 mieszkańców), RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej 2574 i % RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej 85,6.

(dowód: akta kontroli str. 128-133)

6.3. Zadania z zakresu zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników nie były w badanym okresie przedmiotem skarg, wniosków ani kontroli Rady Gminy Przywidz.

Nie złożono też skarg na działania pracowników Urzędu w tym obszarze.

(dowód: akta kontroli str. 134-140)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W zakresie obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień Kierownika Referatu zapisano m.in. nadzorowanie spraw w zakresie gospodarki ściekowej oraz prowadzenie spraw w zakresie prowadzonych przez Gminę inwestycji.

Wójt wskazał, że zadania z obszaru planowania ma w zakresie obowiązków Kierownika Referatu. Tymczasem w zakresie obowiązków Kierownika Referatu nie wskazano opracowywania planów i zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej, podczas gdy wyraźnie wskazano opracowywanie programu rozwoju: wodociągów, telekomunikacji, zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz.

Od 10.04.2015 r. Kierownikiem Referatu na pół etatu został dotychczasowy Zastępca Wójta, który do dnia 8.10.2015 r. nie podpisał zakresu obowiązków dla tego stanowiska. Wójt nie wyjaśnił, w jakiej formie to zadanie zostało przekazane pracownikowi.

W Regulaminie wskazano, iż Zastępca Wójta sprawuje nadzór nad Referatem, czyli przy równoczesnym zajmowaniu stanowiska Zastępcy i Kierownika Referatu istnieje obawa o osłabienie nadzoru.

(dowód: akta kontroli str. 121, 141-144)

Wskazani przez Wójta pracownicy, jako osoby w praktyce zajmujące się zadaniem dot. sieci kanalizacyjnej (Podinspektor ds. inwestycji i Podinspektor

ds. ochrony środowiska) nie mieli w zakresach obowiązków planowania i zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej. Dodatkowo pracownik na stanowisku podinspektora ds. ochrony środowiska zmieniła stanowisko 06.08.2015 r. na inspektora ds. gospodarki komunalnej, co nie zostało uaktualnione w zakresie obowiązków.

(dowód: akta kontroli str. 124-127 i 145)

Wójt wyjaśnił, że w zakresach tych pracowników występuje podział kompetencji. Podinspektor ds. inwestycji odpowiada za przeprowadzenie inwestycji, natomiast podinspektor ds. ochrony środowiska odpowiada za prowadzenie spraw dot. gospodarki ściekowej w zakresie zawierania umów na odbiór ścieków, prowadzenia okresowych kontroli posesji.

Wg Wójta, zmiana nazwy stanowiska pracownika (z podinspektora ds. ochrony środowiska na inspektora ds. gospodarki komunalnej) nie niosła za sobą zmiany zakresu wykonywanych przez niego czynności służbowych.

(dowód: akta kontroli str. 143 i 153-154)

Wyjaśnienia Wójta nie wskazują na zapisy dot. planowania i zapewnienia przyłączenia mieszkańców i innych użytkowników do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej.

Zgodnie ze standardem nr 3 kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych¹⁴, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny.

Wójt poinformował kontrolera NIK o trwających pracach związanych z przyjęciem nowego Regulaminu organizacyjnego Gminy Przywidz, tak, aby dokument ten był wysoce użyteczny i zgodny ze standardami jakości dla administracji publicznej.

(dowód: akta kontroli str. 143)

2. Ze sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2014 r. wynika, że liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacji wyniosła 1880, tj. o 608 osób mniej niż zaplanowano.

Inspektor ds. komunalnych wyjaśniła, że w sprawozdaniu za 2012 r. zostały wprowadzone nieprawidłowe dane i były one powielane przez kolejne lata (2013 r. i 2014 r.). Prawidłowa liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacji w 2014 r. wyniosła 2286. Analiza sprawozdań za lata 2007-2014 wskazuje na liczne błędy w różnych ich częściach¹⁵. Wg oświadczenia Inspektor ds. komunalnych poprawne liczby będą wprowadzone do sprawozdania KPOŚK, które zostanie złożone przez Wójta Marszałkowi Województwa Pomorskiego za 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 148-149)

3. Wg Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków w Gminie Przywidz w latach 2007-2015 zaplanowano przyrost o 1575 mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego i wydatek na ten cel 8 000 000 zł. Tymczasem przyłączono nieruchomości zamieszkałe przez 644 mieszkańców (41% planu) i wydatkowano 6 016 015 zł (75% planu). (dowód: akta kontroli str. 150)

¹⁴ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. (Dz.Urz. Ministra Finansów z 2009 r. Nr 15, poz. 84)

¹⁵ Np.: liczba rzeczywistych mieszkańców aglomeracji, liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacji, liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny.

Wg Wójta przyczyną braku osiągnięcia celów, prócz ograniczonych możliwości finansowych Gminy, była przede wszystkim konieczność wybudowania nowej oczyszczalni ścieków. Gmina nie ma obecnie możliwości przyłączenia nowych mieszkańców do systemu kanalizacji sanitarnej ze względu na ograniczone możliwości technologiczne oczyszczania ścieków. Budowę nowej oczyszczalni Gmina planuje na lata 2016-2017. W opinii Wójta do końca 2015 r. Gmina nie uzyska planowanych w KPOŚK efektów.

(dowód: akta kontroli str. 151-152)

Ocena częściowa

Gmina nie osiągnęła zaplanowanego przyrostu liczby mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁶, wnosi o:

1. zweryfikowanie nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej;
2. zaktualizowanie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków;
3. skorygowanie informacji dotyczącej realizacji KPOŚK składanych Marszałkowi Województwa Pomorskiego;
4. dostosowanie struktury organizacyjnej Urzędu i zakresów obowiązków pracowników do aktualnych celów i zadań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

¹⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 30 listopada 2015 r.

Kontroler
Alicja Szczepaniak
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

z up.

Dariusz Jurczuk
S.A. WICEDYREKTORA

.....
podpis